

» sum Ecclesiam Dei. » Bene dicis : unde debuisti dam-
nari, ab eo accepisti unde debeas coronari. A quo acce-
pisti unde debeas coronari? A quo accepit, vultis audire?
Nolite me, ipsum audite : « Non sum, inquit, dignus vo-
» cari Apostolus, quia persecutus sum Ecclesiam Dei; sed
» gratia Dei sum id quod sum¹. » Ergo quod eras, iniqui-
tate tua eras; quod es, gratia Dei es. « Et gratia ejus, inquit,
» vacua in me non fuit. » Ecce evangelizat fidem, quam
aliquando vastabat : nec gratia ipsa vacat in illo, qui ait :
« In me vacua non fuit, sed plus omnibus illis laboravi. »
Observe, erigere te coepisti. Ubi es, Paule? Certe mo-
dicus eras. Plus omnibus illis laboravi. Dic unde? « Quid
» enim habes quod non accepisti²? » Statim respexit :
et cum dixisset : « Plus omnibus illis laboravi; » quasi
expavit ad verba sua : et mox subjecit se humilem Pau-
lum : « Non autem ego, sed gratia Dei mecum. »

VIII. Ergo, fratres mei, ut noveritis etiam fidem a Do-
mino Deo esse nobis, orate³ pro illis qui nondum cre-
diderunt. Si quis habet amicum forte infidelem, moneo
illum ut oret pro illo. Vere opus est ut ego illum mo-
neam? Maritus Christianus est, uxor infidelis est : non
orat pro uxore sua, ut credat? Uxor est Christiana, ma-
ritus infidelis est : non orat mulier religiosa pro marito
suo, ut credat? Quando hoc orat qui orat, quid orat,
nisi ut Deus det illi fidem? Ergo donum Dei est fides.
Nemo se extollat, nemo sibi arroget, quasi sibi aliquid
dederit. « Qui gloriatur, in Domino gloriatur⁴. »

¹ 1 Cor. xv, 9, 10. — ² Id. iv, 7. — ³ Forte oratis. — ⁴ 1 Cor. i, 31.

SERMO CLXIX¹.

De verbis Apostoli, Philip. iii. *Nos enim sumus cir-
cumcisio, qui spiritui Dei servimus, etc.* Contra Pe-
lagianos.

I. Ad Apostolicam lectionem aures et animum inten-
dat Sanctitas Vestra, adjuvando nos affectu vestro apud
Dominum Deum nostrum, ut ea quæ ille nobis revelare
dignatur, ad vos apte atque salubriter proferre possimus.
Ergo cum legeretur, audistis dicentem apostolum Paulum :
« Nos enim sumus circumcisio, qui spiritui Dei servimus². »
Scio plerosque codices habere, « Qui spiritu Deo servi-
» mus. » Quantum autem inspicere potuimus, plures
Græci hoc habent, « Qui spiritui Dei servimus. » Sed
non ibi quæstio est. Manifestum est enim utrumque, et
congruum regulæ veritatis, quia et spiritui Dei servimus,
et non carne, sed spiritu Deo servimus. Carne enim servit
Deo, qui de rebus carnalibus sperat se placere Deo. Cum
vero et ipsa caro ad bona opera spiritui subditur, spiritu
servimus Deo : quia carnem domamus, ut spiritus ob-
temperet Deo. Spiritus enim regit, caro regitur : nec
spiritus bene regit, si non regatur.

II. Cum ergo ait : « Nos sumus circumcisio; » videte
quid voluerit intelligi in illa circumcisione, quæ in um-
bra data est significante, quæ remota est luce veniente.
Cur autem non dixerit : Nos habemus circumcisionem ;

¹ Alias xv, de verbis Apostoli. — Habitus ad mensam sancti martyri
Cypriani. — ² Philip. iii, 3.

sed : « Nos sumus circumcisio : » sic accipite hoc voluisse Apostolum dicere : Nos sumus justitia. Circumcisio enim justitia est. Magis autem commendat, quod dicit dicendo nos esse justitiam, quam dicendo nos esse justos : ita tamen ut cum justitiam dicit esse, justos intelligamus. Non enim sumus illa incommutabilis justitia, cujus participes facti sumus : sed quemadmodum dicitur : Magna ibi inventus est, pro multis juvenibus ; sic dicitur justitia, ut intelligantur justii. Audite hoc ipsum evidentius, eodem dicente Apostolo : « Ut nos, inquit, simus justitia Dei in ipso¹. » Nos simus justitia, non nostra, sed Dei ; ab illo accepta, non a nobis assumpta ; impartita, non usurpata ; donata, non rapta. Cuidam enim rapina erat esse æqualis Deo : et quoniam quæsivit rapinam, invenit ruinam. Dominus autem noster Jesus Christus, cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse æqualis Deo². Cui enim æqualitas Dei natura erat, rapina non erat. Sed tamen semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, ut nos essemus justitia Dei in ipso. Si enim ille paupertatem vitaret, nos paupertate non careremus. « Pauper enim ille » factus est, cum dives esset ; ut illius paupertate, sicut » scriptum est, nos ditaremur³. » Divitiæ illius quid nos facturæ sunt, cujus paupertas nos divites facit ? Apostolus ergo non tibi negavit circumcisionem, sed exposuit ; lucem præterdit, umbram removet.

III. « Nos sumus, inquit, circumcisio, qui spiritu » Deo servimus, et gloriamur in Christo Jesu, et non in » carne fidentes. » Respexit quosdam in carne fidentes : ipsi erant qui de carnis circumcisione gloriabantur. De quibus alio loco dicit : « Quorum Deus venter est, et gloria in pudendis eorum⁴. » Intellige tu circumcisionem

¹ 2 Cor. v, 21. — ² Florus ad Philip. II. — ³ 2 Cor. viii, 9. —
⁴ Philip. III, 19.

et esto circumcisio : intellige, et esto. « Intellectus enim » bonus, sed omnibus qui faciunt eum¹. » Non utique frustra octavo die jussus est infans circumcidi², nisi quia petra, qua circumcidimur, Christus erat. Cultellis enim petrinis circumcisis est populus³ : « Petra autem erat » Christus⁴. » Quare ergo octavo die ? Quia in hebdomadibus idem primus qui octavus. Completis enim septem diebus, reditur ad primum. Finitur septimus, Dominus sepultus : reditur ad primum, Dominus resuscitatus. Domini enim resuscitatio promisit nobis æternum diem, et consecravit nobis Dominicum diem. Qui vocatur Dominicus, ipse videtur proprie ad Dominum pertinere : quia eo die Dominus resurrexit. Reddita est petra, circumcidantur qui volunt dicere : « Nos enim sumus circumcisio. Traditus est enim propter peccata nostra, et » resurrexit propter justificationem nostram⁵. » Justificatio tua, circumcisio tua, non est a te. « Gratia salvi » facti estis per fidem ; et hoc non ex vobis, sed Dei donum est : non ex operibus⁶. » Ne forte dicas : Promerui, et ideo accepi : Non putes te promerendo accepisse, qui non promereris, nisi accepisses. Gratia præcessit meritum tuum : non gratia ex merito, sed meritum ex gratia. Nam si gratia ex merito, emisti, non gratis accepisti. « Pro nihilo, inquit, salvos facies eos⁷. » Quid est : « Pro nihilo salvos facies eos ? » Nihil in eis invenis unde salves, et tamen salvas. Gratis das, gratis salvas. Omnia merita præcedis, ut dona tua consequantur merita mea. Prorsus gratis das, gratis salvas, qui nihil invenis unde salves, et multum invenis unde damnes.

IV. « Nos ergo, inquit, sumus circumcisio, qui spiri-

¹ Psal. cx, 10. — ² Gen. xvii, 12. — ³ Levit. xii, 3, et Josué. v, 2. —
⁴ 2 Cor. x, 4. — ⁵ Rom. iv, 25. — ⁶ Ephes. ii, 8, 9, et Florus ibidem. —
⁷ Psal. lv, 8.

» tui Dei servimus, et gloriamur in Christo Jesu¹. Qui
 » gloriatur, in Domino gloriatur²: Et non in carne fiden-
 » tes. » Et quid est, fidere in carne? Audite, inquit.
 « Quamquam ego, inquit, habeam fiduciam et in carne.
 » Si quis alius in carne putat se habere fiduciam, magis
 » ego³. » Ne arbitremini, inquit, me hoc contemnere,
 quod non habeo. Quid magnum est, si homo abjectus,
 plebeius, ignobilis, contemnat nobilitatem, et tunc exhi-
 beat veram humilitatem? « Quamquam ego, inquit, ha-
 » beam fiduciam et in carne. » Ideo vos, inquit, doceo
 contemnere, quoniam videtis me habere quod contem-
 nam. « Si quis alius in carne putat se habere fiduciam,
 » magis ego. »

V. Et audi in carne fiduciam: « Circumcisione octavi
 » diei; » id est, non proselytus, non advena ad populum
 Dei, non major circumcisis, sed a parentibus natus Ju-
 daeus, habeo circumcisionem octavi diei. « Ex genere
 » Israël, de tribu Benjamin, Hebraeus ex Hebraeis, secun-
 » dum Legem Phariseus⁴. » Primarii quidam erant, et
 quasi ad nobilitatem Judaicam segregati, non contemp-
 tibili plebi commixti, qui dicebantur Pharisei. Nam dicitur
 hoc verbum, quasi segregationem interpretari, quo-
 modo in Latina lingua dicitur egregius, quasi a grege
 separatus. Fuerunt autem Israëlitaë, id est, ex genere
 Israël, etiam illi qui separati fuerant a templo. Remansit
 autem ad templum tribus Juda, et tribus Benjamin, Tri-
 bus Levi in sacerdotibus, tribus Juda regia, et tribus
 Benjamin, hoc solum remansit ad Jerusalem et ad tem-
 plum Dei, quando facta est separatio illa in servo Salo-
 monis⁵. Non ergo leviter accipiatis quod ait: « Tribu
 » Benjamin: » inhærens Judæ, non recedens a templo.

¹ Philip. iii, 3. — ² 1 Cor. i, 31. — ³ Philip. iii, 4. — ⁴ Ibid. 5. —
⁵ 3 Reg. xii.

« Hebraeus ex Hebraeis, secundum Legem Phariseus, se-
 » cundum æmulationem persequens Ecclesiam¹. » Inter
 merita sua commemorat quod fuerit persecutor: « Secun-
 » dum æmulationem, » inquit. Quam æmulationem? Non
 eram, inquit, piger Judæus: quidquid erat quod Legi
 mee adversarium videretur, impatienter ferebam, acriter
 insequabar. Hæc apud Judæos nobilitas: sed apud
 Christum quaeritur humilitas. Ideo ibi iste Saulus, hic
 Paulus. Saulus a Saüle nomen derivatur. Qui fuerit Saül,
 nostis: ipsius electa est statura proceris. Sic eum descri-
 bit Scriptura, quod supereminens esset omnibus, quando
 electus est ut ungeretur in regem². Non fuit sic Paulus,
 sed factus Paulus. Paulus enim parvus, ideo Paulus mo-
 dicus. Ergo: « Secundum æmulationem, inquit, perse-
 » quens Ecclesiam. » Hinc intelligant homines, qualis
 apud Judæos fuerim, qui Christi Ecclesiam persequabar
 æmulatione traditionum paternarum.

VI. Addit: « Secundum justitiam quæ est in Lege,
 » qua fuerim sine querela³. » Novit Charitas Vestra, dictos
 esse sine querela ambulasse in omnibus justificationibus
 Domini Zachariam et Elisabeth⁴. In omnibus, inquit
 Scriptura, justificationibus Domini ambulantes sine que-
 rela. Ecce hoc erat et Paulus noster, quando Saulus erat.
 » In lege sine querela ambulabat: et quod in eo fuit sine
 querela, hoc de illo faciebat magnam querelam. Quid
 ergo putamus, fratres, esse sine querela secundum justi-
 tiam, quæ in lege est, malum est? Si malum est, secun-
 dum justitiam quæ in lege est, esse sine querela; ergo ali-
 quid mali est lex? Sed habemus eundem Apostolum
 dicentem: « Itaque lex quidem sancta, et mandatum
 » sanctum, et justum, et bonum⁵. Si lex sancta, et man-

¹ Philip. iii, 6. — ² 1 Reg. ix, 2. — ³ Philip. iii, 6. — ⁴ Luc. i, 6. —
⁵ Rom. vii, 12.

» datum sanctum, et justum, et bonum; » secundum justitiam quæ est ex lege sancta, conversari sine querela, quomodo potest non esse bonum? quomodo potest non esse sanctum? An forte sanctum est? Audiamus ipsum Apostolum; videte quid dicat: « Quæ mihi lucra fuerunt, hæc propter Christum damna esse duxi. » Damna sua dicit, et inter damna sua computat, quod in justitia, quæ est in lege, fuerit sine querela. « Verumtamen, inquit, et arbitror omnia damna esse propter eminentem » scientiam Christi Jesu Domini nostri. » Attendo, inquit, laudes meas, comparo eminentiæ Domini nostri Jesu Christi. Illud sitio, hoc contemno. Parum est hoc: « Propter quem arbitror, inquit, omnia non solum detri- » menta esse, verum et stercorea existimavi esse, ut Chris- » tum lucrificerem¹. »

VII. Quæstio major exorta est, o Paule! Si secundum justitiam, quæ in lege est, versaberis sine querela, et hoc in detrimentis tuis, in damnis, in stercoreis computas, ut Christum lucrificas; ergo justitia illa a Christo prohibebat? Obsecro te, expone hoc paululum. Deo potius dicamus, ut illuminet et nos, a quo ipse illuminatus est, qui Epistolam istam scripsit nobis, non atramento, sed Spiritu Dei vivi. Videtis, charissimi, quam sit arduum, quam difficile intelligere hoc, cum constet legem sanctam esse, et mandatum sanctum, et justum, et bonum; constetque omnino inter fideles Catholicos; ita ut nemo dissentiat, nisi qui non vult esse catholicus, hanc legem non datam nisi a Domino Deo nostro; secundum istam justitiam, quæ in lege est, conversari sine querela, impedimentum fuisse Apostolo, ne veniret ad Christum; nec eum venisse ad Christum, nisi hoc quod fuit secundum justitiam, quæ in lege est, sine querela, inter damna et detri-

¹ Philip. III, 7, 8.

menta et stercorea computasset. Sequamur ergo, et accedamus aliquantum, ne forte in ipsis verbis Apostoli elucescat nobis aliquid, unde ista removeatur et solvatur obscuritas. « Detrimenta, inquit, credidi hæc omnia, et » stercorea existimavi, ut Christum lucrificiam. » Intendite, obsecro. Damna, detrimenta, stercorea ista existimavi, in quibus etiam illud commemoro, quod fuerim sine querela secundum justitiam, quæ in lege est. « Existimavi » ergo hæc omnia detrimenta et stercorea, ut Christum » lucrificiam, et inveniar in illo, non habens meam jus- » titiam, quæ ex lege est¹. » Qui prævenistis intellectu expositionem, arbitramini vos tanquam veloces in via cum tardioribus ambulare. Celeritas aliquantum reprimatur, ne comes tardior deseratur. « Ut Christum, in- » quit, lucrificiam, et inveniar in illo, non habens meam » justitiam, quæ ex lege est. Si meam » dixerat, quare addidit « ex lege? » Si enim ex lege est, quomodo tua est? Numquid tu tibi imposuisti legem? Deus legem dedit, Deus legem imposuit, Deus legi suæ te obtemperare præcepit. Lex si non te doceret quemadmodum vivere deberes, quomodo posses habere justitiam sine querela secundum legem? si secundum legem habes, quomodo dicis, « Non habens meam justitiam, quæ ex lege est, » sed eam quæ est per fidem Christi, quæ est a Deo? »

VIII. Jam ergo dicam ut potero: revelet melius qui vos possidet, donet et intellectum et affectum. Donabit enim effectum, si donabit affectum. Hoc est enim quod volo dicere: Lege Dei proposita, ipsa enim dixit: « Non » concupisces²: » Lege ergo Dei proposita, exceptis illis carnalibus sacramentis, quæ fuerunt umbræ futurorum; lege Dei proposita quisquis tumuerit, et suis viribus eam implere se posse putaverit, et fecerit quod lex jubet, non

¹ Philip. III, 9. — ² Exod. XX, 16.

amando justitiam, sed timendo poenam; fuit quidem secundum justitiam, quæ ex lege est, homo sine querela; non furatur, non adulterat, non dicit falsum testimonium, non facit homicidium, non concupiscit rem proximi sui: potest hoc, potest fortassis; unde? Timore poenæ. Quanquam qui timore poenæ non concupiscit, puto quia concupiscit. Terrore ingenti armorum atque telorum, et circumdantis forsitan multitudinis vel obviam euntis, etiam leo revocatur a præda: et tamen leo venit, leo redit; prædam non rapuit, non malitiam posuit. Si talis es, adhuc justitia est, qua justitia tibi consulis ne torquearis. Quid magnum est, poenam timere? Quis eam non timet? quis latro, quis sceleratus, quis nefarius? Sed hoc interest inter timorem tuum, timoremque latronis, quod latro timet leges hominum, et ideo facit latrocinium, quia sperat se fallere leges hominum: tu autem leges ejus times, ejus poenam times, quem fallere non potes. Nam si fallere posses, quid non fecisses? Ergo et concupiscentiam tuam malam non amor tollit, sed timor premit. Ad ovile venit lupus; latratu canum et clamore pastorum ab ovili reversus est lupus: ipse tamen semper est lupus. In ovem vertatur. Facit enim et hoc Dominus: sed ipsa est justitia ejus, non tua. Nam quandiu habes tuam, potes timere poenam, non amare justitiam. Ergo, fratres mei, habet delicias suas iniquitas, et justitia non habet? Delectat malum, et non delectat hominum? Delectat omnino: sed, « Dominus dabit suavitatem, et terra nostra dabit fructum suum¹. » Ille nisi prior det suavitatem, terra nostra non habebit nisi sterilitatem. Hanc ergo justitiam concupivit Apostolus, delectatus est: memor fuit Dei, et delectatus est²: concupivit animam ejus, et æstuavit in atria Domini³; et

¹ Psal. LXXXIV, 13. — ² Id. LXXVI, 4. — ³ Id. LXXXIII, 3.

viluerunt omnia, quæ pro magno habebat, facta sunt damna, detrimenta, stercora.

IX. Hinc enim erat et illud, quod Ecclesiam persequebatur secundum æmulationem paternarum traditionum⁴; inde erat, quia suam justitiam constituebat, non justitiam Dei quærebat. Videte enim, quia inde persequebatur Ecclesiam. Quid ergo dicemus? ait alio loco ipse Apostolus: « Quia gentes quæ non sectabantur justitiam, apprehenderunt justitiam. » Sed quam? « Justitiam autem quæ ex fide est². » Gentes autem quæ non sectabantur justitiam, quæ ex lege est, » quasi propriam suam, quæ fit de timore poenæ, non de amore justitiæ, « Quia non sectabantur justitiam, apprehenderunt justitiam; justitiam autem quæ ex fide est. Israël autem, inquit, persequens legem justitiæ, in legem justitiæ non pervenit. » Quare? Quia non ex fide. Quid est, Quia non ex fide? Non speravit in Deum, non illam petivit a Deo, non credidit in eum qui justificat impium³: non fuit similis Publicano oculos in terram dejicienti, pectus suum percutienti, et dicenti: « Domine, propitius esto mihi peccatori⁴. » Ergo persequens legem justitiæ, in legem justitiæ non pervenit. Quare? Quia non ex fide, sed quasi ex operibus. Offenderunt enim in lapidem offensionis. Ecce unde Saulus persequebatur Ecclesiam. Quando enim persequebatur Ecclesiam, in lapidem offensionis offendebat. Christus humilis in terra jacebat: in coelis quidem et ipse erat, levata illo carne sua a mortuis resuscitata; sed nisi et in terra Christus jaceret, non ipse Saulo clamaret: « Quid me persequeris⁵? » Ergo ille jacebat, quia humilitatem præfererat: ille offendebat, quia non videbat. Et totum hoc non videre, unde

¹ Galat. I, 14. — ² Rom. IX, 30, et Florus ibidem. — ³ Rom. IV, 5. — ⁴ Luc. XVIII, 13. — ⁵ Act. IX, 4.

erat? De tumore superbiæ. Quid est, De tumore superbiæ? Quasi de justitia sua, Ex lege quidem, sed sua. Quid est, Ex lege? Quia in mandatis legis. Quid est, De sua? Tanquam de viribus suis. Amor deerat, amor justitiæ, amor charitatis Christi. Et unde illi amor? Solus illum possidebat timor, sed charitati venturæ locum in corde servabat. Cum sæviret erectus, jactabundus, glorians apud ipsos Judæos, quod secundum æmulationem paternarum traditionum persequebatur Ecclesiam; cum sibi videretur excelsus, audivit desuper vocem Domini nostri Jesu Christi, jam in cœlo sedentis, et adhuc humilitatem commendantis: « Saule, inquit, Saule, » quid me persequeris? Durum est tibi, adversus stimulum calces mittere¹. » Possem te dimittere: tu enim vexareris punctionibus meis, non ego frangerer calcibus tuis: sed non te dimitto. Sævis, et misereor. Quid me persequeris? non enim timeo te, ne iterum crucifigas me: sed volo agnoscas me, ne occidas non me, sed te.

X. Horruit ergo Apostolus, percussus et prostratus, erectus et instructus. Factum enim est in illo: « Ego percutiam, et ego sanabo². » Non enim ait: Sanabo, et percutiam: sed, Percutiam, et sanabo. Percutiam te, et dabo tibi me. Sic prostratus horruit justitiam suam, in qua erat certe sine querela, laudabilis, magnus, quasi gloriosus apud Judæos: detrimenta existimavit, damna credidit, stercorea deputavit, « Ut inveniretur in illo non » habens suam justitiam, quæ ex lege est; sed eam quæ » per fidem est Christi, quæ est, inquit, ex Deo. » Illi autem qui offenderunt in lapidem offensionis, quid de illis dicit ipse Apostolus? « Quia non, inquit, ex fide, » sed tanquam ex operibus. Quia ipsi quasi sua justitia » offenderunt in lapidem offensionis; sicut scriptum est:

¹ Act. ix, 4, 5. — ² Deut. xxxii, 39.

» Ecce pono in Sion lapidem offensionis, et petram scandali; et qui crediderit in eum, non confundetur¹. » Qui enim crediderit in eum, non habebit suam justitiam, quæ ex lege est, quamvis sit bona lex; sed implebit ipsam legem, non sua justitia, sed data ex Deo. Ita enim non confundetur. « Charitas enim est legis plenitudo². » Et unde ista charitas diffusa est in cordibus nostris? Non utique a nobis, sed per Spiritum sanctum qui datus est nobis³. Offenderunt ergo illi in lapidem offensionis, et petram scandali⁴. Et ait de illis: « Fratres, bona voluntas quidem cordis mei, et deprecatio ad Deum pro illis » in salutem⁵. » Deprecatur Apostolus pro non credentibus, ut credant; pro aversis, ut convertantur. Videtis quia nec ipsa conversio sine Dei adjutorio. « Deprecatio, » inquit, ad Deum pro illis ad salutem. Testimonium » enim perhibeo, quia zelum Dei habent. » Sic habebat et ipse: zelum Dei habebat. Sed quomodo ipse habebat? Quomodo illi habebant: « Sed non secundum scientiam⁶. » Quid est hoc, « Non secundum scientiam? » Ignorantes enim Dei justitiam, et suam volentes constituere⁷. » Unde iste correctus inquit, « Non habens » meam justitiam. » Illi volunt suam constituere, adhuc eos delectat in stercore jacere. Ego non habeo meam justitiam, sed eam quæ est per fidem Christi, justitiam ex Deo; « Justitiam, inquam, ex Deo, qui justificat impium. »

XI. Tolle te, tolle, inquam, te a te, impedis te: si tu te ædificas, ruinam ædificas. « Nisi Dominus ædificaverit domum, in vanum laboraverunt qui ædificant eam⁸. » Noli ergo velle habere justitiam tuam. Certe ex lege est, nempe ex lege est: certe Deus dedit legem, et quia jus-

¹ Rom. ix, 32, 33, et Isai. xxviii, 16. — ² Rom. xiii, 10. — ³ Id. v, 5. — ⁴ Id. ix, 32. — ⁵ Id. x, 1. — ⁶ Ibid. 2. — ⁷ Ibid. 3. — ⁸ Psal. cxxvi, 1.